

MUKADDİME

Cilt: 8 · Sayı: 1 · Yıl: 2017
ISSN: 1309-6087

MUKADDİME

ISSN: 1309-6087
Cilt 8, Sayı 1, Bahar 2017
Volume 8, No 1, Spring 2017

Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Adına Sahibi
Owner on Behalf of Mardin Artuklu University, the Institute of Social Sciences
Prof.Dr. Ahmet AĞIRAKÇA

Editör | Editor
Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK

Editör Yardımcıları | Assistants Editor
Yrd. Doç. Dr. Emrullah YAKUT, Yrd. Doç. Dr. Hadra Kübra ERKINAY,
Yrd. Doç. Dr. İbrahim YÜCEDAĞ

Editör Kurulu | Editorial Board
Doç. Dr. Yunus CENGİZ (Mardin Artuklu Üniv.) Yrd. Doç. Dr. Evindar YEŞİLBAŞ (Mardin Artuklu Üniv.)
Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK (Mardin Artuklu Üniv.) Yrd. Doç. Dr. Mehmet ALICI (Mardin Artuklu Üniv.)
Yrd. Doç. Dr. Emrullah YAKUT (Mardin Artuklu Üniv.) Yrd. Doç. Dr. Mevlüt DEDE (Mardin Artuklu Üniv.)

Redaksiyon | Redaction
Yrd. Doç. Dr. Muhammet Fatih KILIÇ

İletişim | Correspondence
Mardin Artuklu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sağlık Yüksekokulu Binası 5. Kat Diyarbakır Yolu 5. km Mardin Tel: + 90 482 213 4002
Web: <http://mukaddime.artuklu.edu.tr>, E-posta: mukaddime@artuklu.edu.tr,
mukaddimedergisi@gmail.com

Baskı Yeri ve Tarihi | Publication Place and Date
Mardin Sesi Gazetecilik Matbaacılık Ltd. Şti. • Temmuz 2017
13 Mart Mh. Özel İdare Müd. Ark. Sürücü Ap. No:3/B-Mardin Tel: + 90 482 213 1656
www.mardinsesi.com.tr

Mukaddime, Mardin Artuklu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından altı ayda bir bahar (Mayıs) ve güz (Kasım) dönemlerinde yayınlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Dergide yer alan yazıların her türlü içerik sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergideki yazılar izin alınmadan kısmen ya da tamamen başka bir yerde yayınlanamaz. Mukaddime, ULAKBİM DergiPark Akademik, ASOS Sosyal Bilimler İndeksi, İSAM, IdealOnline vb. veri tabanlarında yer almaktadır.

Mukaddime is an international biannual peer-reviewed journal which is published in Spring (May) and in Autumn (November) by Mardin Artuklu University's Institute of Social Sciences. The whole responsibility of opinions expressed in Journal solely belong to their authors. The texts that are published by journal are not allowed to be published partially or entirely without permission. Mukaddime, is located at the ULAKBİM DergiPark Academic, the ASOS Social Sciences Index, İSAM, IdealOnline, etc. database.

Kapakdaki ifade İbn-i Haldun'un Mukaddime adlı eserinden alınmıştır.
Cover letter is taken from the Ibn Khaldun's Muqaddimah.

Danışma Kurulu | Advisory Board*

Prof. Dr. Abdullah EKİNCİ (Harran Üniv.)	Masoud Jaafari Dehaghi (University of Tehran)
Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN (İstanbul Üniv.)	Prof. Dr. Mehmet Mahfuz SÖYLEMEZ (İstanbul Üniv.)
Prof. Dr. Ahmet AĞIRAKÇA (Mardin Artuklu Üniv.)	Prof. Dr. Mehmet ÖZDEMİR (Ankara Üniv.)
Prof. Dr. Ahmet KANKAL (Yıldırım Beyazıt Üniv.)	Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN (Yıldırım Beyazıt Üniv.)
Prof. Dr. Ahmet Yaşar OCAK (TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniv.)	Prof. Dr. Nüket ESEN (Boğaziçi Üniv.)
Prof. Dr. Ali Murat YEL (Marmara Üniv.)	Prof. Dr. Ömer AYTAÇ (Fırat Üniv.)
Prof. Dr. Ayhan BIÇAK (İstanbul Üniv.)	Prof. Dr. Recep ŞENTÜRK (İbn Haldun Üniv.)
Prof. Dr. Erica C.D. HUNTER (SOAS Univ.)	Prof. Dr. Richard FOLTZ (Concordia Univ.)
Prof. Dr. Feridun M. EMECEN (İstanbul 29 Mayıs Üniv.)	Prof. Dr. Sami ŞENER (Doğuş Üniv.)
Prof. Dr. İbrahim ÖZCOŞAR (Mardin Artuklu Üniv.)	Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ (İstanbul Üniv.)
Prof. Dr. İlhami GÜLER (Ankara Üniv.)	Prof. Dr. Turan KARATAŞ (Karamanoğlu Mehmet Bey Üniv.)
Prof. Dr. İlhan KUTLUER (Marmara Üniv.)	Doç. Dr. İrfan YILDIZ (Dicle Üniv.)
Prof. Dr. İrfan AYCAN (Ankara Üniv.)	Doç. Dr. Oktay ÖZEL (Bilkent Üniv.)
Prof. Dr. Kadir CANATAN (İstanbul Sabahattin Zaim Üniv.)	Doç. Dr. Ömer TÜRKER (Marmara Üniv.)
Prof. Dr. Kayhan DELİBAŞ (Adnan Menderes Üniv.)	Doç. Dr. Salih AKIN (Université de Rouen)
Prof. Dr. Saim SAVAŞ (Uşak Üniv.)	Doç. Dr. Vahap ÖZPOLAT (Mardin Artuklu Üniv.)
Prof. Dr. M. Sait ÖZERVARLI (Yıldız Teknik Üniv.)	
Prof. Dr. Mahmut ATAY (Selçuk Üniv.)	

* Ada göre alfabetik sıra | In alphabetical order by name

İçindekiler | Contents

Takdim

V

Makaleler - Articles

Ömer Aytaç

Kent, Metropol ve Değişen Yer/Mekân İmajları 001 City, Metropolis and Changing Place/Space Images

Ozan Atsız - İsmail Kızılırmak

Mardin'in Doğal ve Kültürel Çekiciliklerinin Destinasyon Pazarlaması Kapsamında İncelenmesi 025 Investigation of Mardin's Natural and Cultural Attractiveness Within the Scope of Destination Marketing

Ali Cançelik

Divan Şiiri Kaynaklığında Osmanlı'da Bazı Siyasi ve Sosyal Dinamikler 043 Some Political and Social Dynamics in the Ottoman with special reference to Diwan Poetry

Süleyman Şanlı

An Overview of Historical Background of Unknown Eastern Jews of Turkey 067 Türkiye'nin Bilinmeyen Doğu Yahudilerinin Tarihsel Geçmişlerine Genel Bir Bakış

Mahsum AYTEPE

Mu'tezile Kelâmında Ötekine Ulaşma Kaygısı Olarak emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i 'ani'l-münker İlkesi 083 The Principle of commanding the good and forbidding the evil (al-amr bi al ma'rûf wa al-nahy 'an al-munkar) as a Concern to Reach the Other in Mu'tazili Kalâm

Ziya Polat

Klasik İslam Tarihçilerinin Kalem Anlatısı 099 The Pen Narrative of Classical Muslim Historians

Sıraç Aktürk

1900 ve 1907 Yılları Arası Mardin Mekteb-i İdâdisi'nin Ders Programı ve Muallim Tayin İşlemleri 117 Between the years 1900 and 1907 Mardin Senior High School's Curriculum and Teacher Assignment Procedures

Muhammet Fatih Kılıç

Nasîrüddin et-Tûsî'nin Ezeli İlkelerle Hâdis Varlıkların İrtibatı Hakkındaki Bir Risâlesi (Risâle fi'l-'illeti't-tâmme) 137 A Treatise of Nasîr al-Dîn al-Ûsî on the Causal Relationship between Eternal Principles and Temporally Originated Beings (Risâla fî al-'illa al-tâmme)

Zafer Duygu

Nasıralı İsa'nın Erken Dönem Yahudi Literatürüne Yansımaları 155 The Reflections of Jesus the Nazareth on Early Jewish Literature

V

Kitap Tanıtımı/Eleştirisi

-

Book Review/Criticism

Yrd. Doç. Dr. Zekai ERDAL

173

Ahmet ŞİMŞİRGİL - Sultan II. Kılıç Arslan
ve Aksaray

“Âvâzeyi bu 'âleme Dâvûd gibi sal
Bâkî kalan bu kubbede bir hoş sadâ imiş”

Bâkî

Takdim

Değerli meslektaşlarım, hepsi birbirinden değerli pek çok özgün çalışmayı bir araya getirerek ete kemiğe büründürdüğümüz 8. cilt 1. sayıyla huzurlarınızdayız. Ömer Aytaç; *Kent, Metropol ve Değişen Yer/Mekân İmajları* başlıklı çalışmasında kent sosyolojisindeki çağdaş gelişmeler ışığında küreselleşme ve iletişim teknolojileri üzerinden kent mekânlarının dönüşümünü ele almaktadır. Ozan Atsız ve İsmail Kızılırmak; *Mardin'in Doğal ve Kültürel Çekiciliklerinin Destinasyon Pazarlaması Kapsamında İncelenmesi* başlıklı çalışmalarında Mardin'in turizm açısından sahip olduğu arz unsurlarını ortaya koymakta ve buna bağlı olarak Mardin'in turizm potansiyelini ele almaktadırlar.

Ali Cançelik; *Osmanlı Siyaset Anlayışının 16. Yüzyıl Divan Şiiri Ve Tevarih-i Âli-i Osmanlardaki Bazı Yansımaları* başlıklı çalışmasında divan şiiri üzerinden Osmanlı'nın siyasi ve sosyal yönlerine ilişkin bazı esasları ortaya koymaktadır. Yazar metindeki iddialarını divan edebiyatındaki mensur metinler üzerinden temellendirmektedir. Süleyman Şanlı; Osmanlı İmparatorluğu sınırları içinde yaşayan Doğu Yahudilerinin Yahudilerin göç hikâyeleri üzerinden antropolojik bir bakış açısıyla Yahudilerin İmparatorluk'taki sosyoekonomik ve coğrafi konumlarını ele almaktadır. Mahsum Aytepe; Mu'tezile Kelâmında Ötekine Ulaşma Kaygısı Olarak emr-i bi'l-ma'rûf nehy-i 'ani'l-münker İlkesi başlıklı çalışmasında Mu'tezilî düşünceyi ilgi odağına almıştır. Ziya Polat; *Klasik İslam Tarihçilerinin Kalem Anlatısı* başlıklı çalışmasında kalem ve yazı arasındaki ilişkiyi İslam tarihinden örneklerle ele almaktadır.

Sıraç Aktürk; *1900 ve 1907 Yılları Arası Mardin Mekteb-i İdadisi'nin Ders Programı Ve Muallim Tayin İşlemleri* başlıklı çalışmasında klasik eğitim kurumlarından medrese sistemini ele almakta ve son dönem Osmanlı eğitim sisteminin Mardin'deki yansımalarına değinmektedir. Aktürk çalışmasında İdadî'nin açılışı, öğretim programı, öğrenci sayısı, öğretmen kadrosu, öğretmen nakil ve tayin işlemleri, vb. hakkında bilgi vermektedir. Muhammet Fatih Kılıç; Nasîrüddin et-Tûsî'nin Ezeli İlkelerle Hâdis Varlıkların İrtibatı Hakkındaki Bir Risâlesi (Risâle fi'l-'illeti't-tâmme) çalışmasında Nasîrüddin et-Tûsî'nin İbn-i Sînâci kozmolojik açıklama modeline odaklanmaktadır. Zafer Duygu; *Nasıralı İsa'nın Erken Dönem Yahudi Literatürüne Yansımaları* başlıklı çalışmasında İsa ve öğretisinin Miladî takvimin ilk yüzyıllarında Yahudi rivayetlerindeki izlerini sürmektedir.

Bu sayı Zekai Erdal'ın Ahmet Şimşirgil'in *Sultan II. Kılıçarslan Ve Aksaray* isimli kitabını eleştirel bir bakış açısıyla ele aldığı yazıyla sona ermektedir.

Değerli meslektaşlarım, bu sayıda sizlerle paylaşmaktan memnuniyet duyacağımız iki yeni haberimiz var: Bunlardan birincisi; derginin bu sayı itibarıyla uluslararası indekslere girmesi ikincisi ise Enstitüdeki görev değişimiyle ilgili.

Editör Kurulu olarak göreve geldiğimiz günden itibaren derginin ulusal ve uluslararası indekslerde taranması için yoğun bir gayret içerisinde olduk. 2016 Güz dönemi itibarıyla TÜBİTAK ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı (SBVT)'nda taranmaya başladık. 2016 yılı Mayıs ayından itibaren DOJ (Directory of Open Access Journals)'la yürüttüğümüz yazışmalar Nisan ayının ilk haftası itibarıyla olumlu sonuçlandı. Artık DOJ tarafından taranmaktayız. Böylece sahici anlamda uluslararası bir dergi olduk. Editör Kurulu olarak bu güzel haberi siz değerli meslektaşlarımızla paylaşmaktan büyük bir mutluluk duyuyoruz.

Kurumsal bir yayın organı olması hasebiyle nöbetleşe yürütülen bu faaliyeti “iki günü eşit olan ziyandadır.” düsturuyla icra etme gayretinde olduk. Emanet olarak vasıflandırdığımız bu mevkuteyi devraldığımız ilk günden itibaren nasıl daha ileri bir noktaya taşıyız kaygısını zihnimizde hep diri tuttuk ve ekip olarak görev yaptığımız süre zarfında hep bu motivasyon ve iştiaqla hareket ettik. Başarının bir ekip işi olduğuna inanıyoruz. İki buçuk yıl gibi nispeten kısa bir süreye pek çok güzel işi bir ekip anlayışı çerçevesinde hareket ederek başardık. Bizleri yakından takip eden meslektaşlarımızın da şahadet edeceği üzere süreç içerisinde bunların semeresini de aldık.

VIII

Sizlerin de fark ettiği üzere bu sayımızı biraz gecikmeli olarak yayımlıyoruz. Söz konusu gecikmenin ana nedeni TÜBİTAK'ın yazılım değişikliğine gitmesi. TÜBİTAK daha önce dergi yönetim sistemi olan OJS (Open Journal System)'yi kullanmaktaydı. 2017 yılı itibarıyla milli bir yazılım olan UDS (ULAKBİM Dergi Sistemleri)'yi kullanmaya başladı. Teknik alt yapıyı OJS'den UDS'ye taşımak için OJS'de başlatmış olduğumuz hakem süreçlerinin tamamlanmasını bekledik.

Böylesine güzel işleri başarma noktasında bizlere her zaman destek olan başta Rektörümüz Prof. Dr. Ahmet AÇIRAKÇA olmak üzere Müdür Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Devrim ERTÜRK'e, Editör Yardımcısı Yrd. Doç. Dr. Emrullah YAKUT'a, Editör Kurulu üyelerine, yazarlara, hakemlere ve Enstitü çalışanlarına teşekkür ederim.

Editörlük gibi ciddiyet, sorumluluk, titizlik ve özveri isteyen bir görevi bütün bu vasıfları ziyadesiyle taşıyan değerli meslektaşım Doç. Dr. Vahap ÖZPOLAT'a devrederken omuzlarımdaki büyük bir yükün de kalktığını hissettim. Yeni görevinde kendisine ve mesai arkadaşlarına başarılar dilerim.

Hoş bir sadâ bırakmış olduğumuz ümidiyle,

Saygılarımla,

Editör

Doç. Dr. Musa ÖZTÜRK